

Zneužití účasti v hospodářské soutěži:

- a. nekalá soutěž,
- b. nedovolené omezování hospodářské soutěže.

Ad a) nekalou soutěž definuje a upravuje přímo **občanský zákoník**. Jedná se o:

- klamavou reklamu,
- klamavé označování zboží a služeb,
- vyvolávání nebezpečí záměny,
- parazitování na pověsti závodu, výrobků a služeb,
- podplácení,
- zlehčování,
- srovnávací reklama,
- porušení obchodního tajemství,
- dotěrné obtěžování
- ohrožení zdraví spotřebitelů a životního prostředí.

Jako novější jsou zařazeny paragrafy o srovnávací reklamě a o dotěrném obtěžování (především u rozesílání reklam na elektronickou adresu příjemci, který si to zjevně nepřije). Srovnávat se v reklamě se svou konkurencí můžete, pokud splníte následující podmínky:

- reklama není klamavá,
- srovnává zboží uspokojující stejné potřeby nebo sloužící k témuž účelu,
- srovnává objektivně, ověřitelně a jen podstatné znaky,
- nezlehčuje konkurenci,
- nenabízí zboží napodobující konkurenci.

Ad b) nedovolené omezování hospodářské soutěže je upraveno **zákonem o ochraně hospodářské soutěže zakazuje:**

- dohody soutěžitelů omezující hospodářskou soutěž (kartelové dohody o cenách, tržních teritoriích apod.)
- dohody o sloučení soutěžitelů vedoucí k omezení konkurence (sloučení soutěžitelů podléhá schválení Úřadem na ochranu hospodářské soutěže pouze v případě, když soutěžitelé dosáhli na českém trhu čistého obrátu více než 1,5 miliardy Kč, týká se tedy pouze velkých firem);
- zneužití monopolního nebo dominantního postavení soutěžitelů.

Zákon definuje pojmy horizontální a vertikální dohody mezi soutěžiteli, v ČR funguje tzv. kartelový rejstřík, kde Úřad na ochranu hospodářské soutěže eviduje povolené výjimky a podmínky za nichž byly uděleny. V principu platí, že není trestné být monopolem (každá firma se přirozeně snaží být největší na trhu), **ale je trestné svého výsadního postavení zneužívat** na úkor ostatních soutěžících na trhu. Dílčí novela zákona na ochranu hospodářské soutěže byla k 1.9.2017.

Zákon o ochraně hospodářské soutěže se také nazývá **protimonopolní zákon** a je nástrojem v rukou Úřadu na ochranu hospodářské soutěže v případech selhání trhu. Na úrovni EU dohlíží nad ochranou hospodářské soutěže jeden z komisařů Evropské komise.

4.1.2.2 Obchodní společnosti a družstva dle zákona o obchodních korporacích

Obchodní společnosti jsou **právníckými osobami** založenými za účelem podnikání. Obchodní společnosti členíme:

- **osobní**
 - **veřejná obchodní společnost** (veř. obch. spol., v. o. s.),
 - **komanditní společnost** (kom. spol., k. s.),
- **kapitálové**
 - **společnost s ručením omezeným** (spol. s r. o., s. r. o.),
 - **akciová společnost** (akc. spol., a. s.).

V souladu s právem EU po našem vstupu do EU také v ČR mohou podnikat:

- **evropská společnost (SE),**
- **evropské hospodářské zájmové sdružení (EHZS),**
- **evropská družstevní společnost (SCE).**

Právnícké osoby jsou povinny uvádět typ společnosti jako součást své obchodní firmy (názvu). Zkratky jsou oficiálně povoleny zákonem o obchodních korporacích a jiné používat nelze. U zkratk pozor na tečky - studenti je rádi pletou především u spol. s r.o.

Zakladatelé:

- **osoby fyzické i právnické** (společnost mohou založit např. dva živnostníci, nebo tři akciové společnosti, nebo živnostník a společnost s ručením omezeným atd.);
- fyzická nebo právnická osoba může být společníkem s neomezeným ručením (tedy ručení i osobním majetkem) pouze v jedné společnosti.

Charakteristické rysy:

a) osobní společnosti

- **neomezené solidární ručení společníků** za závazky společnosti (neomezené ručení znamená ručení i osobním majetkem a solidární ručení znamená, že kterýkoliv ze společníků může být vyzván, aby uhradil všechny dluhy společnosti a je už jeho věcí, jak s ostatními společníky vyřeší své vyrovnání). Solidární ručení neznamená, že všichni ručí stejným dílem;
- **osobní účast společníků na řízení společnosti** (proto nemají tyto společnosti předepsány statutární orgány);
- **nemají ze zákona předepsán minimální základní kapitál** společnosti.

b) kapitálové společnosti

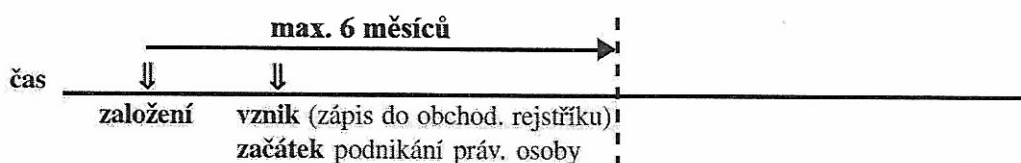
- **omezené nebo žádné ručení společníků** za závazky společnosti,
- **osobní účast společníků na řízení není vyžadována,**
- **kapitálovou společnost může založit jediný zakladatel nebo může mít jediného společníka v důsledku soustředění všech podílů v jeho rukou;**
- jsou stanoveny zásady **tvorby statutárních orgánů** společnosti;
- zákon ukládá vložit **minimální základní kapitál** a tvořit **rezervní fond**.

Evropská společnost a evropské hospodářské zájmové sdružení jsou upraveny zvláštním zákonem.

Zahájení podnikání

Pokud jsme si vybrali některou právní formu obchodní společnosti, povězme si, jak probíhá podnikání této právnické osoby. **Zahájení podnikání je dvoustupňové:**

1. **ustavení (založení)** obchodní společnosti (sepsání smlouvy mezi společníky),
2. **vznik obchodní společnosti** (zápis do obchodního rejstříku).

Obr. 23 Ustavení (založení) a vznik obchodní společnosti

1) Založení společnosti má povinně písemnou podobu:

1. **společenskou smlouvou** podepsanou **všemi společníky** a notářsky ověřenou,
2. **zakladatelskou listinou** notářsky ověřenou (připouští-li zákon, že společnost může založit **jediný zakladatel**)

Občanský zákoník ukládá **vydání stanov společnosti**, pokud je zakládána více zakladateli. Stanovy podrobněji upravují vztahy mezi společníky, především podíly na zisku a úhrady případné ztráty firmy.

Založená obchodní společnost ještě nesmí vstupovat do právních vztahů (ještě nemá právní osobnost), protože z právního hlediska začne existovat až po zápisu do obchodního rejstříku. Veškeré právní úkony učiněné v mezidobí od založení do vzniku právnické osoby jsou tedy činěny jednotlivými společníky pouze jako fyzickými osobami a s neomezeným ručením. **V tomto mezidobí také firma musí vyřídit potřebná živnostenská oprávnění dle živnostenského zákona,** aby je přiložila k žádosti o zápis do obchodního rejstříku.

2) Vznik společnosti:

- **dnem zápisu společnosti do obchodního rejstříku,**
- návrh na zápis do obchodního rejstříku musí být podán **do 6 měsíců od založení společnosti.** Pokud to zakladatelé nestihnou, pohlíží se na to, jako by odstoupili od společenské smlouvy o založení korporace.

Důležité pojmy související se založením obchodní společnosti:

- **základní kapitál** = peněžní vyjádření souhrnu peněžních i nepeněžních vkladů jednotlivých společníků.
 - jako vklad můžete dát do společnosti **vše, co se dá penězi ocenit a dá se to využít pro dané podnikání.** Budo-
vy, stroje, cenné papíry, know-how, vynález, autorská práva, nebo také pohledávku (někdo vám dluží peníze). V
případě, že společník vkládá do základního kapitálu pohledávku, ručí za její dobytí (ručí za to, že daný dlužník
tyto peníze skutečně firmě uhradí) až do výše ocenění této pohledávky. Pokud vkládáte do firmy něco jiného
než peníze, musíte mít písemné znalecké ocenění, v některých případech i od dvou nezávislých znalců.
 - povinně se vytváří u komanditní společnosti, s. r. o. a a. s.,
 - základní kapitál je součástí vlastního kapitálu firmy (tuto informaci využijete v účetnictví),
 - výše se zapisuje do obchodního rejstříku (je tedy veřejně známá);
- **podíl společníka** = podíl představuje **úcast společníka ve společnosti a z ní plynoucí práva a povinnosti.**
- **rezervní fond** = kapitálové obchodní společnosti již nejsou povinné vytvářet rezervní fond. Výjimku tvoří
speciální rezervní fond vytvářený u akciové společnosti, která má ve svých aktivech v rozvaze (v účetním výkazu
svého majetku) uvedeny vlastní akcie - speciální rezervní fond je pak svou výší roven sumě těchto vlastních akcií
evidovaných v aktivech rozvahy.
- V novém občanském zákoníku i v zákonu o obchodních korporacích je **velký prostor věnován problematice vzta-
hů mezi členem statutárního orgánu obchodní korporace a touto korporací.** Oba zákony směřují k posílení
odpovědnosti top managementu firem včetně ručení členů orgánu při úpadku obchodní korporace - mezi kapitá-
lovou společností a členem jejího orgánu musí být sepsána **písemná smlouva o výkonu funkce včetně údajů o
odměňování, kterou schvaluje nejvyšší orgán společnosti.**

Společnosti vznikají, fungují, spojují se, rozdělují, přeměňují, prodávají a zanikají. Je důležité s tímto postupem počítat a již při zakládání společnosti znát možná rizika a výhody jednotlivých forem společností. **Osobní obchodní společnosti** jsou úzce vázány na své konkrétní zakladatele, proto bývá těžké takovou společnost prodat. Jsou vhodné především pro menší rodinné firmy. Jejich výhodou je podnikání bez povinného počátečního vkladu. **Kapitálové obchodní společnosti** nejsou vázány na konkrétní zakladatele, podíly v nich lze obvykle snadno prodat. Je potřeba, aby podnikatel si tuto skutečnost od počátku uvědomoval a cílevědomě pracoval na zvyšování nejen zisku, ale i hodnoty firmy jako takové (cenu firmy tvoří hmotné i nehmotné prvky, dobré jméno, podíl na trhu, propracovaná distribuční síť atd.). Vězte, že nadpoloviční většina kapitálových obchodních společností do tří let mění své majitele, slučuje se s jinými firmami atd.

• Přeměny společnosti

Společnosti mohou být přeměněny (to znamená, že pokračují dále v podnikatelské činnosti, ovšem v jiné podobě):

- a. **fúzí** (sloučení dvou či více firem do jedné),
- b. **rozdělením** (z jedné firmy vzniknou dvě či více právně samostatných firem). Novou formou rozdělení je tzv. odstě-
pení, kdy nedojde k zániku rozdělované společnosti,
- c. **změna právní formy společnosti** (pokud to umožňuje zákon).

Pro více informací o konkrétních podmínkách přeměn obchodních korporací nahlédněte do zákona 125/2008 Sb. o přeměnách obchodních společností a družstev ve znění posledních novel. V některých případech nemusí být fúze do-
brovolná - hovoříme o **nepřátelském převzetí**, kdy silnější firma nakoupí kontrolní balík akcií svého konkurenta a učiní
nabídku na převzetí dle zákon 104/2008 Sb. o nabídkách na převzetí ve znění posledních novel.

To jsou ty lepší vyhlídky života firmy. Velmi reálná je však i hrozba zániku firmy - podnikatelský záměr se nemusí
zdařit a podnikatelé dobrovolně činnost firmy ukončí, nebo (v horším případě) je firma předlužená a spadne do úpadku
(bankrotuje). V USA je statisticky ověřeno, že úspěšný je pouze jeden z osmi podnikatelských plánů (a Američané jsou
synonymem dobrých podnikatelů s vysokou účinností vloženého kapitálu), šance na zánik firmy je proto velmi vysoká.
Pojďme se podívat na právní stránku ukončení podnikání v obchodních společnostech.

• Ukončení podnikání

Ukončení podnikání je u právnických osob také dvoustupňové:

1. **zrušení obchodní společnosti** (s likvidací, bez likvidace, insolvenční řízení a úpadek),
2. **zánik obchodní společnosti** (výmaz z obchodního rejstříku).

Obr. 24 Zrušení a zánik obchodní společnosti

1) Zrušení obchodní společnosti:

zrušení předchází zániku společnosti, je obdobím vypořádání právních závazků firmy a může mít několik forem:

a) s likvidací

- **neexistuje právní nástupce** (firma ukončením likvidace přestane existovat),
- statutární orgány jsou nahrazeny **likvidátorem**. Likvidátor je jmenován statutárními orgány společnosti nebo soudem,
- **vstup do likvidace je zapsán v obchodním rejstříku** (je tedy veřejně znám, aby se věřitelé přihlásili o své pohledávky a ostatní firmy věděly, že s danou firmou již obchody nemá smysl provádět),
- zjistí-li likvidátor, že je společnost v **úpadku** (předlužená, neschopná dostát závazkům), podá **insolvenční návrh**.

b) bez likvidace - existuje právní nástupce (sloučení firem, prodej firmy, rozdělení firmy apod.), majetek přechází na právního nástupce. Firma udělá účetní závěrku (naučíte se v účetnictví), tím vyčíslí svůj majetek, závazky a pohledávky, které převezme nástupnická firma. Původní firma zaniká.

c) řešením úpadku - věřitelé firmy mohou na základě zvláštního zákona (**insolvenční zákon**) podat k soudu návrh na řešení úpadku dlužníka. V případě prohlášení konkurzu je majetek firmy rozprodán a ze získaných peněz jsou hrazeny dluhy (zcela nebo částečně, protože předlužená firma má více závazků než majetku, a navíc při rozprodávání majetku často nedosáhneme tržní cenu, ale musíme prodávat pod cenou). O tom, které dluhy budou částečně uhrazeny, rozhoduje insolvenční soud. Soudní řízení je však časově náročné a výsledek je pro věřitele nejistý.

Insolvenční zákon v plném znění a podrobné informace o něm najdete na <http://insolvenčni-zakon.justice.cz>. Zákon je určen hlavně k tomu, aby bylo dosaženo poměrného uspokojení věřitelů prodejem majetku dlužníka a uspořádání majetkových poměrů dlužníka v úpadku. Tato právní norma je poměrně složitá. Její aplikaci v praxi se věnuje část právnické veřejnosti. Uvedeme si zde proto jen některé základní pojmy se kterými se často setkáváme.

- **Dlužník je v úpadku** jestliže má více věřitelů a není schopen po delší dobu plnit své splatné závazky. Také předlužení je úpadkem. Předlužení nastává tehdy, když dlužník má více věřitelů a jeho splatné závazky jsou vyšší než jeho majetek.
- **Návrh na insolvenční řízení** podává insolvenčnímu soudu
 - věřitel,
 - dlužník, když zjistí, že je v úpadku.
- **Řešení úpadku**
 - konkurz;
 - reorganizace - vhodná především pro velké firmy s ročním obratem nad 100 milionů Kč; musí ji odsouhlasit soud a věřitelé;
 - oddlužení - pokud se dostane do osobního bankrotu fyzická osoba-nepodnikatel;
 - zvláštní způsoby řešení dle insolvenčního zákona.
- **Insolvenční správce** - je jmenován soudem ze seznamu insolvenčních správců. Seznam insolvenčních správců najdete na <https://insolvence.justice.cz>. Na insolvenčního správce přechází práva a povinnosti úpadce, musí zjistit majetek úpadce a zajistit jeho prodej a zpeněžení. Z výtěžku poměrně uspokojí věřitele.
- **Insolvenční rejstřík** - na internetové adrese <http://www.justice.cz> najdete seznam všech firem, které vstoupily do insolvenčního řízení po datu 1. ledna 2008. Dříve vyhlášené konkurzy jsou evidovány podle předchozího zákona o konkurzu a vyrovnání.

Od července 2017 vstoupila v platnost významná novela insolvenčního zákona, která zavádí nový pojem tzv. **mezera krytí**. Je to rozdíl mezi vyšší splatných peněžitých závazků a vyšší disponibilních příjmů. **Podnikatel nebude v úpadku, pokud tzv. mezera krytí v rozhodném období bude nižší než desetina výše jeho splatných závazků.**

OBCHODNÍ SPOLEČNOSTI

Osobní společnosti

I. Veřejná obchodní společnost (veř. obch. spol, v. o. s.; pokud obsahuje firma jméno jednoho ze společníků, postačí označení „a spol.“)

Veřejnou obchodní společností je společnost, ve které **alespoň dvě osoby podnikají pod společnou firmou a ručí za závazky společnosti společně a nerozdílně celým svým majetkem.**

Veřejná obchodní společnost

- je založena **alespoň dvěma osobami**;
- může být založena fyzickou i právnickou osobou; společníkem nemůže být ten, na jehož majetek byl v posledních 3 letech prohlášen konkurz;
- osoby ručí **neomezeně a solidárně** celým svým majetkem (fyzické osoby tedy ručí i osobním majetkem a majetkem své manželky). Manželské majetkové právo je upraveno občanským zákoníkem;
- **zisk** se dělí mezi společníky **rovným dílem**, stejně tak ztráta;
- **statutární orgán** (řídící orgán) je každý ze společníků, nestanoví-li společenská smlouva jinak;
- vstoupit do společnosti nebo vystoupit je možné na základě změny společenské smlouvy, ovšem ve společnosti musí zůstat alespoň dva společníci;
- smrtí společníka dochází k zrušení a zániku společnosti (pokud práva nepřecházejí dědictvím na dědice); ke zrušení společnosti dojde i v případě, kdy na majetek některého ze společníků je vyhlášen konkurz;
- pro společníky platí **zákaz konkurence v oboru** (nesmí mít zároveň jinou firmu se stejným předmětem podnikání), pokud společenská smlouva nestanoví jinak.

II. Komanditní společnost (kom. spol., k. s.)

- **jeden nebo více společníků** ručí jen do výše svého vkladu (komanditisté);
- **jeden nebo více společníků** ručí neomezeně (**komplementáři**) - společnost tedy může **založit minimálně jeden komanditista a minimálně jeden komplementář**;
- **komanditista je povinen vložit do základního kapitálu společnosti vklad** ve výši určené společenskou smlouvou; komplementář nemusí vkládat vklad;
- **rozdělení zisku** na část připadající společnosti a část připadající komplementářům se určí poměrem stanoveným ve společenské smlouvě, jinak se zisk mezi ně dělí na polovinu. Část zisku, která připadla společnosti, se po zdanění rozdělí mezi komanditisty v poměru stanoveném ve společenské smlouvě, jinak v poměru splacených vkladů;
- **ztrátu** zjištěnou účetní závěrkou **nesou komplementáři rovným dílem**, nestanoví-li společenská smlouva jinak. Komanditisté jsou povinni podílet se na úhradě ztráty, stanoví-li tak společenská smlouva;
- **účast na řízení společnosti** mají pouze **komplementáři**;
- **zákaz konkurence v oboru** platí pouze pro **komplementáře**;
- **statutární orgán** - komplementáři.

Kapitálové společnosti

III. Společnost s ručením omezeným (spol. s r. o., s. r. o.)

Společností s ručením omezeným je společnost, jejíž **základní kapitál je tvořen vklady společníků a jejíž společníci ručí za závazky společnosti omezeně do výše upsaných vkladů.**

- společnost může být založena **jednou osobou nebo více osobami**.
- společníci **ručí za závazky společnosti omezeně**, a to pouze do výše nesplacených vkladů, zapsaných do obchodního rejstříku (pokud společnost zbankrotuje dříve, než se společníkům podaří uhradit jejich vklady, musí je doplatit),
- společenská smlouva může připustit vznik **různých druhů podílů**; určí-li tak společenská smlouva, může společník vlastnit více podílů, a to i různého druhu;
- **hodnota vkladu** (a tedy i **minimálního základního kapitálu**) musí být **minimálně 1 Kč**,
- společenská smlouva **může** (ale nemusí) určit, že podíl společníka je představován **kmenovým listem**. Kmenový list může být vydán pouze k podílu, jehož převoditelnost není omezena nebo podmíněna. Kmenový list je cenný papír na řad. Kmenový list nelze vydat jako zaknihovaný cenný papír, nemůže být obchodovaný na veřejném trhu (např. na burze). Společníci se zapisují do seznamu společníků, který vede společnost;
- Před podáním návrhu na zápis společnosti do obchodního rejstříku musí být na **každý peněžitý vklad** splaceno nejméně **30 % a celé vkladové ážio**.

- Vklad společníka může být i nepeněžitý (např. nemovitost, automobil, stroj apod.), v tom případě jej musí ocenit znalec (odborný odhadce) a určit peněžité vyjádření vkladu. Nepeněžitým vkladem nesmí být práce nebo služby.
- orgány společnosti:
 - nejvyšší orgán - valná hromada,
 - statutární orgán - jednatelé,
 - kontrolní orgán - dozorčí rada (pokud se zřizuje - není povinný),
- Statutární orgán je povinen **minimálně jednou ročně svolat valnou hromadu**. Valná hromada, která schvaluje řádnou účetní závěrku, se musí konat nejpozději do šesti měsíců od posledního dne účetního období (pojmy vysvětleny v kapitole věnované účetnictví).
- Valná hromada rozhoduje prostou většinou hlasů přítomných společníků, pouze pokud se jedná o **změny společenské smlouvy je vyžadován souhlas alespoň dvoutřetinové většiny hlasů všech společníků** a osvědčuje se veřejnou listinou (notářem);
- pokud to nevylučuje společenská smlouva, může probíhat rozhodování i mimo valnou hromadu (tzv. **rozhodování per rollam**) - osoba oprávněná svolat valnou hromadu rozešle návrh rozhodnutí na adresu společníků, a ti se musí do 15 dnů od doručení vyjádřit. Nedoručí-li společník ve lhůtě souhlas s návrhem usnesení, platí, že s návrhem nesouhlasí,
- zisk určený valnou hromadou k rozdělení se dělí mezi společníky podle jejich podílů;
- **zákaz konkurence** v oboru platí **pro jednatele a členy dozorčí rady** (pokud je dozorčí rada zřízena),
- při změně osoby společníka není nutné rušit společnost, je však nutné změnu zapsat v obchodním rejstříku (společník může podíl prodat, darovat, zdědit atd., v některých případech je nutný souhlas valné hromady),

IV. Akciová společnost (akc. spol., a. s.)

Akciová společnost má **základní kapitál**, který je rozvržen na **určitý počet akcií**. Akcie jsou **cenné papíry o určité jmenovité (nominální) hodnotě** (např. základní kapitál 2 miliony může být složen z 2 akcií o jmenovité hodnotě 1 milion Kč, nebo z 20 akcií o jmenovité hodnotě 100.000,- Kč, nebo 2.000 akcií o jmenovité hodnotě 1.000,- Kč, nebo např. 20.000 akcií o jmenovité hodnotě 100,- Kč). Rozvržení počtu akcií záleží na rozhodnutí zakladatelů, a ti při něm zohledňují především to, kdo bude jejich potenciálním společníkem - pokud to bude emise určená široké občanské veřejnosti, určitě nebudeme dávat nominální hodnotu jedné akcie 100.000,- Kč a více. Zároveň je potřeba zvážit administrativní náročnost narůstající s počtem akcií. Nově od roku 2014 existuje také možnost, kdy společnost vydá tzv. **kusové akcie**, které nemají jmenovitou hodnotu a představují podíly na základním kapitálu společnosti. Pokud ale společnost vydá kusové akcie, nemůže vydat akcie se jmenovitou hodnotou.

Akcie = cenný papír, s nímž jsou spojena práva akcionáře jako společníka, a to:

1. **podílet se na zisku** (výplata **dividendy**),
2. **podílet se na řízení společnosti** (hlasovat na valné hromadě akcionářů),
3. **podílet se na likvidačním zůstatku společnosti**, pokud jde firma do likvidace.

Akcie rozlišujeme:

- **podle formy**
 - **listinné** jsou fyzicky vytisknuté na papíře a mají řadu ochranných prvků (jako bankovky), aby se nedaly padělat. **Skládají se z**
 - **pláště**, kde jsou uvedeny předepsané náležitosti o nominální hodnotě akcie, emitentovi a emisi,
 - **kupónového archu** - kupón stříháte, když jednou ročně jdete pro dividendy,
 - **talonu** - až vám dojdou kupony, za talon dostanete nový arch.
 - **zaknihované** - modernější forma, kdy je akcie zaznamenána v počítači Centrálního depozitáře cenných papírů (dříve Střediska pro cenné papíry - SCP). Většina akcií v ČR má tuto podobu.
- **podle druhu akcie**
 - **na jméno** (u listinné akcie je jméno majitele uvedeno na akcii a převod na nového majitele lze provést zápisem na rubu akcie neboli rubopisem čili indosamentem a předáním). Stanovy společnosti mohou omezit, nikoliv však vyloučit, převoditelnost akcií na jméno.
 - **na majitele** (jsou neomezeně převoditelné; mohou být vydány pouze jako zaknihovaný cenný papír),
 - **speciální:**
 1. **zaměstnanecké**
 - jsou vždy na jméno, stanovy a.s. je mohou spojit s určitými výhodami,
 - lze je převádět pouze mezi zaměstnanci, mohou je vlastnit i důchodci, kteří ve firmě odcházeli do důchodu,
 - odchází-li zaměstnanec z firmy, musí akcie firmě nabídnout ke zpětnému odkupu,
 - jejich funkce je motivační (zaměstnanec pracuje i pro sebe, protože má nárok na dividendu);

2. prioritní akcie

- majitel má **přednostní právo na dividendu**, vzdává se však **hlasovacího práva**,
- nedostane-li dividendu, dočasně získává zpět hlasovací právo až do doby proplacení dividendy;
- emise - maximálně 90 % základního kapitálu.
- akcie jsou obchodovatelné na kapitálovém trhu organizovaném (na burze cenných papírů), nebo neorganizovaném (přímé obchody). Způsob obchodování na organizovaném trhu se dozvíte v kapitole 7.3. Některé akcie mohou mít omezenou obchodovatelnost (např. zaměstnanecké akcie mohou být prodávány jenom jiným zaměstnancům);
- vydávají se (emitují) za emisní kurz, ale prodávají se za tržní ceny, které mohou být vyšší nebo nižší než jmenovitá hodnota (nominální hodnota);
- výhodnost nákupu či prodeje akcie je určena výší dividendy a výší tržní ceny akcie na kapitálovém trhu, kdy výnosnost akcie = $\text{dividenda} / \text{tržní cena akcie} \cdot 100 (\%)$
- **emisní ážio** - vzniká při emisi (první vydání) akcií, když je emisní kurz (prodejní cena) vydávaných akcií vyšší než jmenovitá hodnota akcií (cena nominální). Podrobněji viz kapitola o účetnictví. Emisní kurs nesmí být nižší než její jmenovitá hodnota.
- akciová společnost může být **založena jedním nebo více zakladateli** (celkový počet neomezen).
- součástí zakladatelské smlouvy či zakladatelské listiny musí být **návrh stanov** společnosti,
- **pokud akciová společnost vykáže v rozvaze v aktivech (v účetnictví) vlastní akcie, musí ve stejné výši vytvořit zvláštní rezervní fond.**

Založení a vznik akciové společnosti:

- k založení akciové společnosti se **vyžaduje přijetí stanov**. Ten, kdo přijal stanovy a podílí se na úpisu akcií, je zakladatel.
- Základní kapitál se vyjadřuje v českých korunách; v případě, že akciová společnost vede účetnictví v eurech, může vyjádřit kapitál v eurech. **Výše základního kapitálu je minimálně 2 miliony korun, nebo 80 000 eur.**
- Založení je účinné, **splatí-li každý zakladatel alespoň 30 % jmenovité nebo účetní hodnoty upsaných akcií** v době určené ve stanovách na speciální účet u banky, nejpozději však do okamžiku podání návrhu na zápis do obchodního rejstříku. Určí-li tak stanovy, mohou být práva a povinnosti spojené s nesplacenou akcií spojena se **zatímním listem**.
- Akciová společnost **vzniká zapsáním do obchodního rejstříku**.
- Akciová společnost **vede seznam akcionářů**.
- **orgány a.s.**
 - **nejvyšší orgán - valná hromada** (schůzka všech akcionářů) - minimálně jednou ročně, valná hromada je schopná usnášet se, pokud přítomní akcionáři mají akcie, jejichž jmenovitá hodnota přesahuje 30% základního kapitálu, nevyžadují-li stanovy účast vyšší;
 - ve stanovách je schválen buď **dualistický systém**: **statutární orgán** - představenstvo - řídí firmu po celý rok; **kontrolní orgán** - dozorčí rada - kontroluje práci představenstva;
 - nebo **monistický systém**: místo představenstva je **statutární ředitel** a místo dozorčí rady vykonává kontrolní činnost **správní rada**.

Zde záleží na představách a míře vlivu jednotlivých akcionářů, jaký model (dualistický nebo monistický) si prosadí.

- **tantiémy** - odměny ze zisku po zdanění členům představenstva a dozorčí rady společnosti,
- **zákaz konkurence v oboru** platí pro **členy představenstva a členy dozorčí rady resp. pro statutárního ředitele a členy správní rady** (záleží na tom, zda má akciová společnost ve svých stanovách zakotven dualistický nebo monistický systém),
- **akcionáři za závazky společnosti neručí** (zbankrotuje-li firma dříve než upisovatelé doplatí hodnotu upsaných akcií, zbývající část už ani nemusí doplatit). Tzv. vytěsnění menšinových akcionářů se nazývá „squeeze-out“.

Tímto končíme povídání o obchodních společnostech. Zbývá nám však ještě jedna zajímavá právní forma pro podnikání, která se nazývá **družstvo**. **Družstvo se výrazně liší od obchodních společností**, proto si ho, prosím, silnou čarou oddělte od obchodních společností.